

Uredništvo: ulica ... telefon 11-57

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. ... telefon 11-57

Še smo v dobi nezakonitosti

Ko je po mirovni pogodbi naša pokrajina zadobila novo državljanstvo, je odloček našega naroda na tem ozemlju zajela mučna skrb radi svoje narodne bodočnosti.

Ko pa smo v letu 1921, čuli tiste znane sivoesne obljube in zagotovila v prestolnem govoru in v parlamentu od strani najodličnejših politikov Italije, da nam ne bo ...

Ko pa so se bližali zadnje, letošnje, volitve v rimski parlament, nam je zopet ozivel rahel žarek nade. Iz najmerodajnejših ust smo čuli zagotovila, da je doba nezakonitosti in nasilja zaključena in da bomo mogli ne le svobodno in neovirano izvršiti svojo državljansko pravico in dolžnost, marveč da nam bo omogočeno tudi drugo politično udejstvovanje, socialno in kulturno snovanje.

Zopet smo bili prevarjeni v tej svoji nadi, prišlo je novo grenko razočaranje. Tudi na teh zadnjih volitvah ni mogel naš svet svobodno izraziti svoje volje. In če je hotel, je bil izločen najhujšemu zlostavljanju, narodnemu in osebnemu. Pa tudi s tem ni zaključena doba nezakonitosti in nasiljev, marveč se nadaljuje. Ne bomo govorili tu o udarcih, ki padajo po naših občinah, po naši občinski avtonomiji; ne bomo govorili o odpuščanju slovenskih uradnikov, o preganjanju naših duhovnikov in učiteljev, o drugih neštetihih udarcih v podlage našega narodnega obstanka.

Le na kratko hočemo označiti te dogodke. Dne 11. t. m. se je vršil neki ples, pri katerem je prišlo med pristaži različnih strank do prerekanja in do dejanskih spopadov. Tu puščamo na strani vprašanje, kdo je zakrivil te dogodke, čeprav so resnični krivci ugotovljeni nesporno. Ugotovljamo dejstvo, da je bilo vsled teh dogodkov aretiranih 15 naših, ki se še nahajajo v koperskih zaporih, brez ozira na to, ali so res kaj zakrivil, ali ne. Če bi živeli v normalnih razmerah, bi smeli misliti, da bodo sedaj, ko so resnični, ali pretežni krivci izročeni roki pravice, vsi drugi mirovali in čakali na besedo sodne oblasti.

Tako bi bilo, če bi vladale normalne in zakonite razmere. V resnici pa je moralo nesrečno prebivalstvo marezške občine naslednjo nedeljo, dne 18. t. m., pretrpeti novo kazensko ekspedicijo iz Kopra. Bil je pravi vojaški pohod pod prevlezo orožnih vaj. Maskevalci so obkrožili vas, metali petarde, streljali s puškami in prepalili ljudi. Bil je to dan strahu in groze za ljudstvo one občine. Tudi na povratku so maskevalci ustavljali ljudi na potu in jih prepalili, če so bili iz marezške občine. Pa tudi s tem še ni bilo zadoščeno — njihovi pravici! Kajti napovedali so, da se še povrnejo na isti način in s istim namenom...

Ti dogodki kritično do neba, kako pri nas ni še zaključena doba nezakonitosti in nasiljev; kako ni nastopila še doba, ko bo moral vsakdo spoštovati zakone in prepuščati le državnemu oblastvu skrb za mir in red; ko ne bo nikomur dovoljeno, da bi si usvajal naloge, ki jih v državi s normalnimi razmerami sme izvajati le v to poklicano oblastvo.

Vera, ki je ozivala v našem ljudstvu po zagotovilih pred volitvami od najkompetnejše strani, je zopet ljuto prevarjena. Ali je res usojeno našemu ljudstvu, da velja definitivno izraz Danteja v njegovem »Peklu«: »Lasciate ogni speranza! Ne nadejajte se ničesar več — pogubljeni ste!« Potem pa se še čudijo, da nočejo klicati bosana sedanjim razmeram! Hinavci smo, ko izjavljamo, da hočemo biti pošteni državljani, ko pa vendar nismo zadovoljni, da se proti našemu ljudstvu samooblastno izvajajo kazenske ekspedicije, kakršna iz tu gori opisana, in da si nepoklicani

usvajajo nad našim ljudstvom pravico kaznovanja — pravico, ki pripada državnemu oblastvu.

Še smo torej v dobi nezakonitosti. Zato ne moremo drugače, nego da ostanemo še nadalje »neiskreni«. To je: da ostanemo zvesti svoji izjavi, da hočemo biti pošteni državljani, da pa obenem povzdigamo svoj glas proti sedanjemu »redu« — nezakonitosti. Zato bo dolžnost tudi naših dveh zastopnikov v parlamentu, da bosta odkrita tolačca tožb in pritožb našega ljudstva, da v okviru zakonitega reda branita vse naše duševne, kulturne, narodne in ljudske pravice. Naš narod je poklonil njima svoje zaupanje. Sedaj pričakuje, da mu bosta za to zaupanje vračala zvestobo in smotreno in neustrašno delo, da bosta odločno branila naše manjšinske pravice, ki se naši narodni manjšini odjemljejo kos za kosom. Naj se tudi dogaja to le na zunaj, z diktautom in nasiljem, mora imeti vendar vsak pripadnik naše narodne skupnosti zavest, da vsako nasilje proti našim pravicam, našemu jeziku, naši soli, proti svobodi narodnega in političnega udejstvovanja, pomeni — izjemno stanje, ki pa ima v pravni in svobodni državi svojo opravičilo le tedaj, če je varnost države v resnici ogrožena. Ali se pa more govoriti o taki nevarnosti od strani naše narodne manjšine? Čujemo pot dan za dan pavilne obdolžitve, podtikanja, sumničnja; nikdar pa ne čujemo kaka konkretna in ugotovljena dejstva, ki bi opravičevala tako izjemno stanje, kakor v resnici tlačni in dušni naše ljudstvo od zasedbe sem in tja je dobilo drastičen primer v gori opisani kazenski ekspediciji.

To stanje nezakonitosti določa jasno smernice politiki, ki ji mora neomajno slediti naša narodna manjšina kot etnična celota. Naša načela se ne morejo spreminjati! Naj so časi še tako žalostni in naj so v zadnjih časih padali na nas hudi udarci: duše naše naj ostanejo žive! In živa mora biti v nji zavest, da je naša pravica neporušna, če jo bomo branili enodušno in če jo bomo branili v strojnih vrstah! Tako moremo in moramo doseči prej ali slej, da bo doba nezakonitosti in nasilja res zaključena definitivno! V nas ne boji malodušja po znanem Dantejevem reku: lasciate ogni speranza! V našem delu in naši volji za življenje bodi globoko zasidrana naša vera in naša nada!

Radikali si skušajo zagotoviti večino

Džemijet na strani radikalov - Nemci se še niso odločili - Narodna skupščina sklicana za ponedeljek

BEOGRAD, 23. (Izv.) Seja narodne skupščine je sklicana za ponedeljek dopoldne. Na tej seji se bo določil dnevni red. Na drugi seji, ki se bo vršila v torek, bodo skoro gotovo verificirani mandati Radicevih poslancev, nato bo skupščina odgodevala. Zdi se, da so vse druge kombinacije že odpadle. Ni še mogoče reči, kolikega pomena za nadaljnji razvoj dogodkov bo imelo dejstvo, da se je džemijet izjavil za sodelovanje z radikali. Slično gibanje se je pojavilo tudi pri Nemcih. Parlamentarna skupina nemških poslancev je namreč dala načelniku kluba dr. Krautu popolnoma proste roke v tem oziru. Radikali si na vse mogoče načine prizadevajo, da bi pridobili zase še kako drugo skupino in si tako zagotovili večino v zbornici.

Ministrski svet

Uvedba italijanskih carin na Reki - Ureditve železniške uprave - Likvidacija vojnega materiala - Znižanje prevoznega tarifa za vino iz južne Italije - 45 milijonov za dela na železnicih v Juljski Krajini - Olaščave invalidom za nakup zemlje

RIM, 23. Danes ob 10. uri se je sestel ministrski svet; predsedoval je on. Mussolini. Razen ministra za kolonije Federzonija, ki je bil službeno zadržan, so bili prisotni vsi ministri. Takoj po otvoritvi se je ministrski svet pričel razpravljati o kr. ukazu od 24. februarja 1924, s katerim so bile raztegnjene carinske določbe na Reko. Ministrski svet je ta odlok v toliko menjal, da bodo trgovci za ono blago, ki je bilo odposlano na Reko pred sklenitvijo rimskega dogovora plačali carino na podlagi starih carinskih tarif, ki so bili za trgovce ugodnejši kakor novi italijanski tarifi.

Prometni minister on. Ciano je predložil načrt za preureditev uprave državnih železnic. Predsednik železniške uprave bo prometni minister sam, kateremu bosta stala ob strani upravni svet in glavni ravnatelj. Člani upravnega sveta in glavni ravnatelj bodo imenovani s kr. ukazom. Upravnemu svetu, ki bo sestojal iz 10 članov, bo predsedoval prometni minister ali pa po njem delegirani državni podtajnik. Glede likvidacije ostankov vojnega materiala, ki je bila prej v rokah komisarijata za železnice, je ministrski svet odredil, da prevzame razprodajo teh ostankov vojno ministrstvo. Likvidacija se bo izvršila potom javnih dražb. Izkupiček bo vpisan v proračun za nakup vojnega materiala razen 10%, ki bodo nakazani za podporo akcijo v prid vojnim invalidom in sirotam.

Ministrski svet je znižal železniški prevozni tarif za 50% za prevoz vina s Sicilije, iz Pulije in Kalabrije do 31. decembra 1924. (Zakaj ni ministrski svet tega storil tudi za Juljsko Krajino, kjer se vinska kriza razmeroma še bolj občuti kakor v imenovanih deželah? Prip. ur.)

Na predlog ministra za javna dela je ministrski svet sklenil, da se nakaze znesek 45 milijonov lir za posebna dela na železnicih v beneškem in tržaškem oddelku.

Končno je ministrski predsednik predlagal nekatere olajšave vojnim invalidom pri nakupovanju zemlje. V smislu ukrepa ministrskega sveta bo država plačala 3.50% obresti, ki jih bodo dolgovali vojni invalidi za posojila, najeta in svrha nakupa zemlje. Kreditni zavodi bodo morali nakazati vojnim invalidom posojila v taki višini kakor bo cenjena vrednost zemljišča.

Seja je končala ob 13. uri in s tem je bilo zaključeno zasedanje.

Mednarodno zborovanje dela MILAN, 23. Na včerajšnji seji vodstva Splošne delavske zveze so bili imenovani delegati za mednarodno zborovanje sindikatov, ki se bo vršilo na Dunaju od 2. do 7. junija. Določeni so bili D'Arasona Azi-

monti, Buozzi, Bardelli, Gino Guarnieri, Bensi in Briganti.

Fašistovski poslanci na banketu RIM, 23. Direktorij fašistovske stranke je na svoji včerajšnji seji sklenil prirediti jutri zvečer na čast poslancem vladne večine sprejem, na katerega bodo povabljeni vsi senatorji.

Prilobnja konferenca Male entente

BEOGRAD, 23. (Izv.) Čehoslovski minister za zunanje zadeve dr. Beneš je naprosil jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Ninčića, naj bi se vršil prilobnja sestanek Male entente sredi julija v Pragi. Ni še znano, kaj je odgovoril dr. Ninčić.

BEOGRAD, 23. (A.) Iz diplomatskih krogov poročajo, da je dr. Ninčić povoljno odgovoril na Benešev vprašanje glede konference Male entente. Potemtakem se bo vršila konferenca sredi julija v Pragi. Konferenca bo trajala 3 dni. Po zaključku konference bosta ministri Ninčić in Duca obiskala Masaryka.

Tvrdba Viganò ponudila 20 milijonov odkodnino?

BERGAMO, 23. Raznesla se je vest, da je tvrdba »Bratje Viganò« ponudila potom svojega pravnega zastopnika 20 milijonov za škodo, povzročeno po katastrofi ob jezuru Gleno.

Ta svota se bi sorazmerno razdelila med tri kategorije oškodovancev: velike industrijalce, male industrijalce in posestnike.

Ugibanja o Herriotovem kabinetu

PARIZ, 23. Današnja »Ere Nouvelle« piše, da Herriot danes ve, da se bo kongres socialistične stranke izrekel proti vstopu članov socialističnega parlamentarnega kluba v vlado. Toda Herriot tudi dobro ve, da bodo socialistični poslanci podpirali vlado, ki jo sestavljajo sami levičarji in ki se bo gotovo pravočasno sporazumela s socialisti za skupen program. Dalje pravi list, da si je Herriot že zagotovil sodelovanje nekaterih uglednih oseb. V vlado bi stopili Schrameck, bivši prefekt, kot notranji minister, François Albert kot prosvetni minister, Camil Chaumets kot minister za mornarico, Cuille minister za poljedelstvo, Brunet za javna dela, Antierou za pokojnine, Herriot sam bi bil ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve.

Albanske meje in poljsko-litvinski incidenti

na dnevnem redu poslanske konference PARIZ, 23. Včeraj se je sestala konferenca poslancev ter se je bavila s tekočimi posli, posebno pa z vprašanji glede določitve albanskih mej in položaja, ki je nastal po zadnjem incidentu na poljsko-litvinski meji.

Japonsko-ameriški diplomatski odnosi

PARIZ, 23. Kakor znano, sta te dni podala ostavko ameriški poslanik v Tokiju in japonski poslanik v Washingtonu. Obe ostavki sta bili sprejeti od tozadevnih vlad. Ti dve vesti sta dali povoda za vsakokratne pripombe. Brezdvomno dokazuje istočasni odhod obeh poslancev, da sta se nahajala v delikatnem položaju po končnojavljem glasovanju ameriškega kongresa proti priseljevanju Japoncev v Združene države. To glasovanje je tudi povzročilo odhod obeh poslancev, pri-

tem pa je treba povdariti, da nista dali povoda za ta odpoklic prizadeti vladi, zakar se ni bati, da bi iz tega nastale kake mednarodne komplikacije. Z druge strani prevladuje prepričanje, da sta oba odpoklica le časna. Na vsak način odpustitve poslancev na dopust, poslaništvi pa ostaneta in ne more tedaj biti govora o prelomu diplomatskih odnosov med Združenimi državami in Japonsko.

Pogajanja za sestavo nove nemške vlade

razbita ob nepopustljivosti nemških nacionalcev BERLIN, 23. Napovedana konferenca strank centra državnega zbora se je izvršila včeraj. Zdi se, da ne bodo imela pogajanja za sestavo meščanske vlade nobene uspeha. Nemški nacionalci so se pokazali na konferenci skrajno nepopustljive ter zahtevali zase častno mesto v novi vladi, kar je pa zadelo na hud odpor drugih strank, posebno katoliškega centra in demokratov. Treba je pa tudi reči, da niso stranke, ki so se udeležile te konference, pričakovale od nje nikakih uspehov.

Tako so na pr. prišli demokrati na konferenco, ker so hoteli odvrniti od sebe očitke, da otežkočajo prizadevanja za obnovitev vlade. Vendar pa so se delegati tu zastopanih strank zedinili za program v zunanji politiki, kateri sloni na sledečih podlagah: Predlogi mednarodnih izvedencev se priznajo za ugodno podlago za nadaljnja pogajanja, ampak nemška vlada si pridržuje zavzeti od slučaja do slučaja posebno stališče napram posameznim točkam njihovega načrta. Sprejete tega načrta pa je vezano na sledeče pogoje: osvoboditev političnih zločincev, povrnitev izgnancev na zasedeno ozemlje, vzpostavitev nemške suverenosti na tem ozemlju, vzpostavitev carinske meje, izpraznitve Porurja, Duisburga, Düsseldorfa in Ruhrora.

Takoj v začetku konference so nacionalci izrazilo burno debato, ko so predlagali von Tirpitz za bodočega državnega kanclerja. Temu pa so se uprle vse ostale stranke, ki so izjavile, da ne morejo razpravljati o tem vprašanju, ker da mora ostati Marx na čelu vlade. Po tej izjavi se je seja prekinila.

Smrt mučenika

Burni in pretresljivi dogodki v Ajdovščini povodom vojnega shoda dne 30. marca so vsem še v žalostnem spominu. Besnela je sovražna sila, ker je hotela prepričati, da bi na volitvah prišla do izraza čista volja našega ljudstva, ker je hotela zabraniti, da ne bi se glasovanje festantno povzpelo do dokaza o našem narodnem obstanku na tem ozemlju in v mogočen glas ljudstva po svoji pravici do življenja.

Te ga namena sicer besnilo ni doseglo, pač pa to, da je izzvalo v naši Ajdovščini strah in grozo. Najstrašnejše pa je bilo, da je zahtevalo tudi človeško žrtve, da je zrušilo cvetoče življenje v najlepši moški dobi. Smrtonosna krogla je zadela pošteni mladenčec, mirnega in resnega človeka, delavca Antona Štrancarja iz Šturja. Težko ranjenega so ga prepeljali v Gorico, v bolnišnico usmiljenih bratov. Od 30. marca do 20. maja je prenašal tam strašne muke vsled hude rane v pljučih in težke operacije. Zdravniška veda je storila, kar je mogla, ali ni mogla rešiti življenja nesrečnega Štrancarja. Dne 20. t. m. je neusmiljena smrt ugasnila to mučeniško življenje. Zamrlo je srce, ki ni nikdar zagrešilo nič drugega, nego da je ljubilo svoje rojstvo in hrepenelo po pravici tudi za svoj narod!

Legel je v grob — naroden mučenik. Pred tem grobom se klanjamo z žgočo boljo v srcu, z globoko hvalečnostjo v duši in z obljubo, da spomin Štrancarjev ostane svet in neizbrisen v čustvovanju našega ljudstva. Ta grob blagoslovlja vse kar je v našem narodu blagega in poštenega... Kako pa mora biti v duši tistih našega rojstva, ki so tudi pomagali kopati grob pošteni mladenčcu? Če jim duša ni povsem zamrla, potem že smemo reči, da je v primeri z njimi srečen tisti, ki — v grobu leži! Saj mu bo ljubezen rodnih bratov in sestra zalvala cvetje nad gomilo...! A njim?

Pogreb nedolžne žrtve se je vršil v četrtek v Šturjah. Naj uživa večni mir v svoji domači zemlji, ki jo je značajno in žareče ljubil in zanjo mučeniški položil svoje življenje.

Slava spominu narodnega mučenika Antona Štrancarja!

Proslava obletnice vojne napovedi Italije Avstriji. Na podlagi odloka-zakona z dne 30. decembra pre. leta, s katerim je bil dan 24. maja, ko je Italija napovedala vojno Avstriji, proglašen za dan obće svečanosti, bodo danes na vseh javnih poslopih izvešene zastave, zvečer pa bodo ista poslopja slavnostno razsvetljena. Tukajšnja kvestura javlja, da na podlagi sporočila ministrskega sveta omenjene slavnosti ne smejo ovirati poslovanja javnih in zasebnih uradov.

Tržaški občinski uradi bodo odprti občinstvu samo do 12. ure. Občinska knjižnica bo danes zaprta.

Stavka rudarjev v Porurju

Teroristični čini komunistov BERLIN, 23. Stavka v Porurju se nadaljuje in se širi na vznemirljiv način. Krupeve tvornice so naznanile zapretje, ako se proizvodnja premoaga ne bo izboljšala. Teroristični čini s strani komunističnih elementov se množijo od dne do dne. Pri Marlu je prišlo do spopada med policijo in komunisti, ki so hoteli spustiti vodo v nekem rudniku. Posredovale so belgijske zasedbene čete, katerim se je posrečilo vzpostaviti red. Bilo je na obeh straneh več oseb ranjenih. Med prvimi komunističnimi razgrajci je tudi več žensk.

Rusko-nemške železniške konference

MOSKVA, 23. Te dni se je imela otvoriti rusko-nemška konferenca za ureditev železnic. Nemška delegacija je tudi že prispevala v Moskvo. Radi nenadnega izbruha rusko-nemškega spora se je otvoritev konference čimdalje bolj odlagala v upanju, da pride do poravnave spora. Ker se ni bilo mogoče doseči sporazuma, se konferenca ne bo vršila in nemška delegacija odpotuje jutri v Berlin.

Coolidge bolan

WASHINGTON, 23. Predsednik republike Coolidge je že nekaj časa bolan na krvnem navalu. Kljub skrbnim kuram se je njegovo zdravstveno stanje poslabšalo, tako da je moral odložiti skoro vse delo.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Anglijo

DUNAJ, 23. Listi poročajo iz Londona, da sta angleški ministrski predsednik MacDonald in avstrijski poslanik v Londonu podpisala trgovinsko pogodbo med Anglijo in Avstrijo na podlagi klavzule prednostne države.

Ruski poslanik na Dunaju

DUNAJ, 23. Novi poslanik Zveze sovjetskih republik na Dunaju Vladimir Kristjanovič je predložil predsedniku republike poverilna pisma.

Potres v Avstriji

DUNAJ, 23. Potresni aparati v Innsbrucku so zaznamovali včeraj ob 16. močan potresni sunek v razdalji 110 km.

DNEVNE VESTI

Pritisk na naše občine

Množijo se dopisi, v katerih nas z dežele opozarjajo, da se nadaljuje pritisk na naše občine, naj proglasijo ministrskega predsednika Mussolinija za svojega častnega občana. Zupani dobivajo uradne pozive, a komisariji nabirajo med občani podpise. V odgovor na razna vprašanja, ki nam prihajajo iz vseh delov naše dežele, objavljamo danes zopet brzojavko, ki jo je poslal poslanec Wilfan ministrskemu predsedniku, da ga opozori na take potvorbe častnega občanstva.

Ekscelencij predsedniku ministrskega sveta Mussoliniju Rim.

Obveščen, da se pritiska na občinske sveče in od strani izrednih komisarijev na prebivalstvo te dežele za podelitev častnega občanstva Vaši Ekscelenci, si dovoljujem Vas opozoriti na neumestnost taknega postopanja lokalnih činiteljev z ozirom na slovensko prebivalstvo, ne radi nasprotstva proti osebni ali vladni Vaše ekscelence, nego ker to prebivalstvo, ko mu je v velikem delu vzeta občinska avtonomija, ne more svobodno izražati svojih čustev in, ko je globoko žalejno v pravih lastnega jezika, lastne kulture in lastnega življenja, a mučeno od ekonomskih težkoč, ne more biti navdušeno za dedanje razmere. Poklon. Poslanec Wilfan...

Z naše strani pa naj pripomnimo k tej brzojavki tudi danes, kar smo rekli že v sredo:

Naše ljudstvo je mirno in blago, ne mara sovraštva, a mi kot njegovo zvesto glasilo se trudimo vedno ustrežati temu njegovemu razpoloženju. Zelo žal bi bilo našemu ljudstvu in nam, da bi se njegovemu odporu proti akciji, za katero gre, pripisovali nizki, sovražni nagibi. Ali to pravico ima vendar naše ljudstvo še, ali bi jo vsaj moralo še imeti, da bi ga ne gnali k manifestacijam zadovoljstva in veselja, ko je globoko v duši in časti zadeto radi uničenja narodnega šolstva, iztrebljenja svojega jezika iz uradov in sodnij, radi tlačanja vsega kulturnega delovanja in društvenega življenja, in ko ga tarejo tako težke materialne skrbi, da so n. pr. še nekaj tako ponosni vipavski kmetje sli med komuniste.

Proč s suženjskim duhom!

Naš uvodnik, ki smo ga objavili pretekli četrtek, je vzbudil v vseh krogih našega ljudstva živo zanimanje. Od vseh strani dobivamo pisma z izrazi priznanja in vzpodbude, naj nadaljujemo akcijo, da se naši soplemenjaki onstran meje končno otrasejo onega suženjskega duha, ki je v največjo sramoto vsega jugoslovenskega plemena, kjerkoli živi, t. j. onega suženjskega duha, ki jim narekuje, da vodijo svoje trgovsko dopisovanje s trgovci v Trstu v italijanskem, nemškem in v bogveidi še kakšnem jeziku samo ne v slovensčini in srbohrvaščini. Ni nam treba ponavljati, da trpi vsled tega naše tukajšnje zasebno uradništvo velikansko gnotno škodo, ker ga spravljajo s svojo naravnost nerazumljivo nezavednostjo ob službo in naše družine ob kruh, ki bi ga bile gotovo deležne, ako bi se naši soplemenjaki zavedali svojega narodnega dostojanstva.

Na razna pisma, ki jih dobivamo o tej zadevi, odgovorjamo za danes le toliko, da bomo začeli objavljati v najkrajšem času imena vseh onih jugoslov. tvrdk, ki zagrešajo tako brezobzirnost nad svojimi soplemenjaki v Italiji in nad častjo svojega naroda in svoje lastne države, ki so jo dolžni v polni meri spoštovati. Zopet se nam poroča o slučaju, da je bil neki

slovenski zasebni uradnik odpušten, ker ga je napravilo tako postopanje jugoslovenskih tvrdki in podjetij nepotrebno, tako da odgovarja sedaj na pisma in naročila iz Jugoslavije neki Dunajčan! Pa kaj bi ne, ko se znajo v Ljubljani in Zagrebu tako suženjski bahati s svojo nemščino, v Beogradu, Sarajevu itd. pa s spakadano francoščino!

Kje je tu narodni ponos, kje narodnost, kje zavest svobodnih državljanov, ki hočejo biti spoštovani? Pozivamo ponovno jugoslovenske liste in organizacije, da nastopijo proti takemu samozaničevanju in samoponiževanju na škodo in sramoto vsega jugoslovenskega plemena.

Pa tudi tostran meje se mnogo greši v tem oziru, kakor kaže slednji dopis, ki smo ga prejeli:

«Gospod urednik! Evo majhen prispevek k četrtkovemu uvodnemu članku. Tiskanka slovenskega trgovca: «V Idriji... Anezzo assejso Bancario mandovi Lit... a copertura T. fattura del... di memo... % Sconto. Pregandovi di registrare l'importo al mio credito e confermare la ricevuta». S to spakadranko misli da imponira dobavitelja, a v resnici se mu ta poslednji smeje in ga zaničuje. Ako bi pisal v svojem jeziku, bi trgovec istotako razumel. Ko gre za denar, razume vsakdo vsak jezik, tudi če je kitajski. Takih in stličnih pisem dobivajo tukajšnji trgovci v spačeni nemščini in laščini iz Julijske krajine, iz Ljubljane, Zagreba, Sarajeva, Splita itd. Zgodi se celo, da odgovori tržaški trgovec stranki v njenem lastnem jeziku, a nezavedneži mu spet odgovarjajo laški ali nemški. Koliko naših zmognih ljudi bi bilo nameščenih, ako bi se vsak trgovec zavedal svoje dolžnosti!»

Užitinski davek na živino

Kakor smo poročali v našem listu od 16. maja, se je predstavila na tržaškem magistratu deputacija naših okoliških kmetov ter se pritožila proti raznim neprilicam, ki grozijo radi razširjenega užitinskega črta, posebno pa proti polaganju kavčije za užitinski davek na živino.

Vsled teh in drugih pritožb je tukajšnji magistrat poslal upravi užitinskega davka navodila, da se ima postopati s prizadetimi s čim največjo obzirnostjo pri izvrševanju službenih odredb, tako da se ne bo ovrvalo prevoza živine, ki je podaja za ontran užitinske črte na pašo in na delo na ozemlje izven te črte. Istotako ima postopati uprava užitinskega davka pri izdajanju dovoljenj za začasen uvoz živine. V svoji okrožnici nalaga končno magistrat z ozirom na neugoden gospodarski položaj kmetij tržaškega ozemlja — užitinskemu uradu, da naj v mejah možnosti ne zahteva kavčije za užitinski davek, ampak da naj se zadovolji z le tisto malo garancije, ki zamore čistiti upravo pred morebitnimi sleparijami.

S polja „časti“ na polje klasja!

V okviru „poljedelskega tedna“ se je vršil v nedeljo v Pragi kongres „Domovina“ (udruženja malih kmetov). To priložilo je porabil ministrski predsednik Švehla za znamenit političen govor, v katerem je označil etično vsebino zemljiške reforme. Izvajal je med drugim: Poljedelsko delo donaja narodu mir. Pozorišče zadnje vojne je bilo delavnica gladi in smrti. Naša polja so delavnica kruha, kruh pa je sidro življenja. Trajen mir bo vladal, če bo imelo ljudstvo svojo zemljo in če bo na tej zemlji osredotočeno njegovo delo. Naše poljedelske mase so izraz živega ljudskega hrepenenja po miru. Da bosta ta mir in to življenje zagotovljena, se mora poljedelsko ljudstvo organizirati v trdno fronto, ki bo na vsakem mestu uveljavljala svojo mirno misel. Vsi bodo potem, združeni, nosili v svet zeleno mirovno vejico v nemomnem sklepu, da zmagajo brezpogojno!

Te lepe besede so slavospev kmetstvemu stanu, obenem so pa tudi napoved velike naloge njegove za srečo naroda in človeštva. Delo poljedelca in sadovi tega dela naj donajajo mir ljudem...! Ta govor ministra Švehle se vredno pridružuje njegovim besedam o zadružništvu in njegovih nalogah. Ne v boju stanu proti stanu, ampak v stremeljenju vseh za blaginjo skupnosti naj prednjači kmetijski stan z oljčino vejico v roki! Njemu pripada ta velika in častna naloga. Saj daje on kruha — vsem! A kruh je — kakor je rekel minister Švehla — sidro življenja. Zato je zločinec vsak, ki bi hotel zanašati strastj med poljedelsko ljudstvo. Vzvišen naj bo ta stan, da mu bodo vsi rade volje izkazovali hvaležnost, do katere ima polno pravico po svojem delu — na polju klasja!

POPRAVITE VNEBOVPJIVOČO KRIVICO

V četrtek dne 15. t. m. smo poročali pod tem naslovom o krivični premostitvi g. Šolkega voditelja Josipa Štrekliča iz Komna v Stomaž in o imenovanju g. Ščuka na njegovo mesto. Z ozirom na to poročilo nam je poslal daljši dopis, s katerim hoče doseči, da «postane on članek resnično točen». Gospod Ščuka priznava, da je bil navdušen Sokol, nikakor pa — pravi — ni bil komunist ali celo komunistični komisar. Od 1. 1914—16 se je nahajal kot preprost ujetnik v lagerjih v Ashabadu, Skobelevu in Taškentu. L. 1917. je postal pomočnik oskrbnika sapernega lagerja v Taškentu. V tej službi je ostal do 1. 1920. t. j. do odhoda v domovino. V lagerju je skrbel za 10—12.000 naših ljudi, ki so vsak dan kosili, tudi tedaj, ko je bila ruska garnizija brez kosila ali brez kruha.

Dalje pravi g. Ščuka, da se nikakor ne podpisuje Sciucca, temveč Ščuka; Sciucca je napisano samo na imenovanju dekretu. Končno pravi, da mu je g. Štreklič sam priznal, da je prepričan, da ni on (g. Ščuka) ne delal ne rovaril proti njemu. Svojemu dopisu je priložil g. Ščuka tudi izjavo g. Josipa Makovca, podpisane kot zapuščila slovenske liste pri zadnjih volitvah v Komnu. G. Makovec «izjavlja prostovoljno in nepristransko, da se mu tekom vseh volilnih operacij ni zgodilo ničesar zalega niti dejanske niti z besedo, najmanj pa od strani g. učitelja Ščuka.»

S tem bi bilo doseženo, da «postane on članek resnično točen.» Z naše strani pa povdarjamo tudi danes — in to je neoporečno točno — da je krivično, srajno krivično, da je bil na mesto starega, izkušnega in zaslužnega šolkega voditelja, za kakršnega pozna gosp. Štreklič ves Kras, imenovan še mlad učitelj, potem ko je bil njegov dosedanj predstojnik

odstranjen in premeščen v Stomaž, kar pomeni v primeru z njegovim dosedanjim mestom občutno degradiranje. Neoporečno točno je tudi, da bi ne bila zadela ta sreča g. Ščuka, ako bi se ne bil prelevil iz navdušenega Sokola v navdušenega fašista, naj bo tudi brez vmesne dobe navdušenega komunist ali boljševiskega komisarja. Točno je končno tudi to, da je postal g. Ščuka — hoče ali nehoče — sredstvo za nezastuženo ponižanje priznanega in obče priljubljenega kmetika in izvrstnega kmetijskega strokovnjaka, ki je bil popolnoma na svojem mestu in je delal čast komenski šoli.

Torej se je ali se ni zgodila vnebovpjivoča krivica, g. Ščuka? Ali je ali ni umestno, da se popravi? V tem je bistvo vprašanja in ne v tem, ali je bil g. Ščuka boljševiski komisar ali ne itd.

Popravite vnebovpjivočo krivico!

Upokojenci južne železnice so vabljani na sestanek, ki se bo vršil jutri 25. maja t. l. ob 15 uri v gostilni ex Grotta via Tivarnella št. 5 v Trstu.

Na sestanku se ima skleniti, kako in kam se imamo obrniti radi zboljšanja našega revnega položaja, ker smo gnotno ravno mi najbolj udarjeni.

Pridite vsi, tudi zunanji upokojenci, da se pogovorimo o tej zadevi. Priporočamo pa še posebno, da se udeležijo sestanka in kaj žrtvujejo tisti, ki niso nič storili.

Društvene vesti

Planinsko društvo opozarja na jutrišnji izlet, katerega priredi na Slavnik. Odhod z dr. kolodvora Sv. Andrej ob 5.25, z vlakom do Podgorja. Še pri hladu se povzpne na vrh Slavnika, ki nudi krasen razgled. Povratak v Herpelje na vlak.

Pevsko društvo «Kolo». Društveni izlet, namenjen na nedeljo, 25. t. m. odpade radi neprostosti korijere. — Blagajnik.

Srednješolska skupina Sadrž. Danes ob 4 in pol važen društveni sestanek na katerega so vabljene vsi člani brez izjeme. Uro prej odborova seja. — Vodja.

iz tržaškega življenja

V znamenje strupa. — Dva poskušena samomor. Preteklo noč okoli 24. ure je bila prepeljana z avtomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico 26-letna brezposelna služkinja Gina Milanovich, stanujoča v zagati Scala št. 2. Zenska je izpila v svojem stanovanju s samomorilnim namenom precejšnjo količino močne raztopine modre galice. Milanovichovo je spremljal njen ljubimec, 27-letni železničar Romul Barba, rodom iz južne Italije. Ta je povedal, da je Milanovichovo, s katero se je pred kratkim seznanil in živel v divjem zakonu, večeraj opoldne oštel, ker je nesla hrano neki prijateljici, ki se nahaja v zaporu. Ko se je sinoči vrnil domov, je našel Milanovichovo zastrupljeno.

Zdi se, da vsa zadeva drugače izgleda, kot jo je opisal mladenič.

Milanovichovo je zdravnik izpral želodec. Ta operacija se je sicer posrečila, kljub temu pa je ostalo stanje zastrupljenca zelo nevarno.

Preteklo noč okoli pol ene ure sta dva orožnika našla na nekem zemljišču v bližini trga Perugini mlađega moža, ki je bolestočno ječal ter se zviljal na tleh v hudih bolečinah. Orožnika, ki sta uvidela, da gre za zastrupljenca, sta poklicala telefonično na lice mesta zdravnika rešilne postaje, ki je ugotovil, da je neznanec izpil precejšnjo količino žveplene kisline. Zastrupljenec je bil nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so mu izprali želodec.

Par misut po prihodu zastrupljenca je prišla v mestno bolnišnico zasebnica Maria Abatangelo, stanujoča v ulici Maiolica št. 11, ki je spoznala v zastrupljenca svojega svaka 27-letnega peka Antona Quicello, stanujočega tudi v ulici Maiolica št. 11. Zenska je povedala, da se je Quicello že večeraj opoldne odstranil iz doma in od tedaj ga ni bilo več na spregled.

Ni znano, kaj je prignalo Quicella do obupnega koraka. To bo razvidno šele iz pisma, ki so ga našli orožniki pri njemu.

Svinec so kradli. Predvečerajšnjim popoldne so neznanzi zlikovci ukradli iz skladišča kr. Javnih skladišč v prosti luki V. E. III. dva stota svinca. Tatvina je bila prijavljena orožnikom, kateri so kmalu potem aretirali dva moža, ki sta peljala ročni vozček z ukradenim svincom. Mož sta se izkazala za 48-letnega Petra Sardok in 32-letnega Melhiora Katanich, prvi rodom iz Pirana, drugi iz Gorice. Bila sta odvedena v zapore v ulici Coroneo.

Nesrečen skok s tramvaja. Zasebnica Maria Assich, stara 31 let, stanujoča v ulici Istituto št. 26, se je večeraj zjutraj vozila s tramvajem na progi trg Garibaldi — trg Venezia. V bližini ribjega trga je hotela zenska izstopiti, ko je bil tramvaj še v teku. Skočila je tako nerodno, da je telebnila na tla. Pri padcu se je počila po čelu ter si zlomila levo roko v zapustju. Navzočni ljudje so obvestili o dogodku rešilno postajo. Na lice mesta prihiti zdravnik, je podal ponesrečenki prvo pomoč, nato jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico.

Vesti z Goriškega

Sv. Gora. Jutri v nedeljo dne 25. t. m. položimo temeljni kamen novi baziliki sveto-gorske Kraljice. — Novo sveetišče bo sezidano ravno na istem prostoru, kjer je bilo prejšnje. Vsa pripravljana dela: očiščenje stališča, priprava materiala in druga so že dovršena. Sedaj bo zidanje lahko hitro napredovalo. Polaganje temelja se bo vršilo nad vse slovesno. Od raznih strani tako n. pr. iz Solkana pridejo verniki v procesijah. Slovesna sv. maša bo ob 8 in 10 h zjutraj. Blagoslovitev temelja bo najbrže izvedel prevzvišeni goriški knez nadškof.

Iz tržaške pokrajine

Suhorje pri Košan. Dne 20. maja je v naši vasi po daljši boleznii umrla zglezna gospodinja in skrbna mati svojim šestim otrokom, Marija Volk, roj. Dolgan. Pokojnica je bila obče spoštovana in znana zaradi svoje usmiljenosti in radodarnosti. Bila je res mati ubogih, ker je vsakemu rada pomagala, bodi z darom, bodi z dobrim svetom.

Užalosteni družini prav iskreno sožalje. Blagi pokojnici pa naj bog plačala!

Dutovlje. V četrtek zjutraj so nekateri vaski otroci neopaženi lovili ribe na trnek v stari občinski ločki v «Brcih», med katerimi se je nahajal tudi Renčelj Venceslav devetletni edinec Josipa Renčelj in Franciške Benčina stanujoči v Dutovljah št. 31.

Okoli 10. ure priče neki otrok k Stok Alojzu in Gomizelj Stanislavu ki so delali na polju v bližini ločke, ter pove da je «Venč Fijolov» padel v lokev ko je lovil ribe. Stok in Gomizelj, obveščena o nesreči, takole ste-

četa na lice mesta, ter potegneta ponesrečenca iz vode. Sciucca sta rešila otroka z umetnim dihanjem ali uspeha sta imela. Baje se je otrok nahajal še dalj časa v vodi in ko je prišla pomoč bilo je že prepozno.

Obveščeni so bili takoj stariši in varnostna oblast. Truplo je bilo prenečeno v mrtvašnico.

Borzna porodila.	
ogrške krome	0.0250 0.068
avstrijske krome	0.0616 0.0325
češkoslovaške krome	0.6850 67—
dinarji	37.70 27.95
leji	10.50 11.—
marke	—
dolarji	22.55 22.05
frankoski franki	133.— 123.—
švicarski franki	399.— 402.—
angleški funti papirnati	98.40 98.40

Tečaj	
Adriatica	850
Cosulich	796
Dalmatia	526
Gerolimich	1770
Libera Triestina	670
Lloyd	2676
Lussino	872
Martiniolch	194
Oceania	150
Tripovich	529
Ampela	558
Cement Dalmatia	496
Cement Spalato	867

Mara Miklavc
Dragotin Kette
poročena
Trst, 24. maja 1924.

Mali oglasi

VPOKOJEN pisarniški uradnik, vsposobljen tudi za računske in blagajniške pose, prosi malega zaslužka v katerikoli primernem poslu. Blagovljene ponudba pod «Vpokojevec» na upravnitvo. 563

PREDNO PRODATE zlato in srebro, vprašajte cene velike zlatarne — sv. v. via Giacinto Gallina 2 (nasproti hotela Montecristo). Velika izbira ur. Popravila. Cene nizke. 13/2

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugje. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 45. 25

ZLATO, srebro, brijante, plača po najvišjih cenah. Periot. Via S. Francesco 15, II. 26

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zamembca. Slavec. Via Giulia 29. 542

ZABNICE, angleške ključavnice, ključi, mi-zarske klopi, obliči, opla, vijaki, vsmeti, zab-ji. Železna Zisa I. t. d. Zaloga železa, Via Filzi 17.

VALJČNI MLIN, v Podrožju, tik Idrije, se da v najem. Razen mlina je možna tudi drugač-na industrijska izraba vodne sile. Vsa poj-na daja «Občno — konsumno društvo v Idriji. 533

Inserirajte v „Edinosti“

KRONE zlato in srebro plačujem 5 cent. več kot drugi. Via Fondares št. 6/I desno. 20

SLIKARSKI IN PLESKARSKI POMOČNIK se sprejme takoj v stalno delo. Miro Vičič v Postojni. 638

S tužnim srcem naznanjamo, da je naša ljubljena žena in mati

Klara Bekar

danes ob 1. uri ponoči, po kratki in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti, izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb drage pokojnice, se bo vršil v nedeljo, ob 9.30, iz mrtvašnice mestne bolnice, naravnost na pokopališče.

TRST, 23. maja 1924. (366)
Žalujoci soprog Josip in sin Oskar.

URARNA-ZLATARNA F. BUDA
Trst — Corso Garibaldi 35
(Podružnica Via Scalinata 1)

Kupuje krome, goldinarje, staro zlato, brijante in plačuje po najvišjih cenah. Razpolaga z veliko izbero vseh zlatih predmetov 14 in 18 karatnih, brijantov, dijamantov, srebrnine in ur po najnižjih cenah. (24)

Otroške postelje
lesene, železne in medene v največji izbiri

Novost Platnena postelja Novost vpogljiva, neobhodno potrebna v vsak družini, hotelu in prenočišču.

Rodolfo Haffner
Trst, Viale Regina Elena 15
(prej Via Miramar) 394

OBUVALO
Nadeljuje se prodaja po razpredajnih cenah

A. MAYER GREGO
Corso Garibaldi št. 4
(tik kinematografa Royak)

Veliki dobodi modernega obuvala, ki se prodaja po nakupnih cenah. Izbere sandalov in obuvala za otroke po najnižjih cenah. (4)

Trgovci v mestu in na deželi

Priporočamo Vam domačo tovarno

KISA naravnega KISA in vinskega KISA
BRUSCHINA & COMP. — TRST
Via Lintanea št. 213 (vogal Settefontane)

Brez poviška na cenah.
Blago, izdelki po meri in perilo na obroke

„Al Buon Mercato“
Via Ghega 7, II. (359)

ZA

BIRMO!

Ne pozabite zlatarne

Alojzija Povha
v Trstu, Piazza Garibaldi št. 2

Velika izbira.

NAZNANILO.
Podpisana naznanjata slav. občinstvu, da sta odprla dne 12. t. m. v Gorici, via Garibaldi št. 20 (prej v Teatro) I. nadstropje

pravno pisarno
v administrativnih, nespornih, izvršilnih zadevah in onih tihočih se vojnih škod in posredovanja dobave posojil.

Vinko Čuk,
bivši ravnatelj zemlj. knjige v Gorici.

Anton Trampuž,
bivši sodni oficijal pri okrožni sodnji.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.
Dolžna glavica Lit. 15.000.000— popolnoma vplačana.
Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo in z vzhodnimi deželami

Daje subvencije na blago, efekte in vrednosti

Otvorje akreditivne za nakup blaga. — Inkasi efektov in računov. Informacije. — Kupuje in prodaja obarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.
Sprejema vloge v lirah na kratkine knjižice in jih obrestuje po 4%, letno netto, a vloga na tekoči račun po 4,4, vezane vloge proti odpovedi obrestuje najbolje po dogovoru.
Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.
Izvršuje nakazila v lirah in dinarjih za Jugoslavijo

PODLISTEK

W. Collins:

BERZ IMENA (34)

Roman.

Z vrta je hotela gledati, kdaj se bo oče vrnil. Čakala je pol ure, štirideset minut, tedaj je končno zaslišala njegov glas, ki je zaklical psu: «Nazaj! Pobledele je.»

«Jezem je na Snaču,» si je zašepetala. V naslednjem trenotku ga je zagledala. Hodil je naglo, a povešeno glavo, in pes je v nemiloštljivosti capljal za njim. Ti slabi predznaki so jo tako vznemirili, da se ji je njena priložena odločnost zopet povrnila in bila pripravljena na najhujše.

Šla je očetu naravnost nasproti.

«Tvoje obličje mi oznanja, kar mi imam povedati,» je rekla tiho. «Gospod Clare je bil brezsrčen kot vedno in je rekel ne?»

Oče jo je nenadoma pogledal s strogim očeom, ki ga je bila tako malo navajena pri njem, da je prestrašena odstopila.

«Če boš še kdaj govorila o našem starem prijatelju in sosedu, Magdalena,» je rekel, «tedaj spomni se, da mi je gospod Clare ravnokar nakobil takšno obveznost, ki je ne bom pozabil do smrti.»

Po teh pomembnih besedah je smotil, ko je pa zapazil njen strah, ga je njegova dobrodušnost prešla, da je ublažil svoj pogled.

«Pojdi me, draga,» je rekel, «in zato ti povem, da je gospod Clare rekel da.»

Hotela se mu je zahvaliti, toda strah in veselje se mu je nepričakovno elektila, da se

ga je samo oklenila okoli vratu; čutil je, kako se je tresla od nog do glave in izpregovrdil je nekaj pomirljivih besed. Izpremenjeni gospodarjev glas je tudi Snaču vplil novega poguma, da se je njegov rep zopet pokazal okrog gospodarjevih nog in se je žival z boječim lajanjem prizadevala priti zopet v prejšnje razmerje. To prekinjenje je bilo najboljši sredstvo, da je Magdalena zopet k sebi prišla. Vzela je malega grdega psa v naročje in ga poljubila.

«O, ti stari porednež,» je rekla, «ravno tako vesel si kot jaz!»

In s pogledom rahlega očitanja je rekla očetu: «Kako si me ustrašil, papa, tako drugačen si bil kakor sicer.»

«Jutri bom spet kot po navadi, danes pa sem prišel nekoliko iz ravnotežja.»

«Pa ne zaradi mene?»

«Ne, ne.»

«Morda zaradi gospoda Clareja?»

«Da, toda ni nič takega, kar bi uregnilo tebe vznemirjati, nič takega, da bi trajalo preko jutrišnjega dneva. Sedaj pa pusti, da grem, napisati moram neko pismo in govoriti z mamo terjo.»

Magdalena je ostala sama, da bi se na 19 hem veselila svoje sreče; nato se je podala v hosto, da bi svoje veselje delila. Pes ji je sledil. Zaživela mu je in zoploskala z rokami.